

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 433/2020-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. októbra 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť spoločnosti Evonik Industries AG, Rellinghauser Strasse 1 – 11, Essen, Spolková republika Nemecko, právne zastúpenej spoločnosťou BBH advokátska kancelária, s. r. o., Suché mýto 1, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka Mgr. Olga Beláňová, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky sp. zn. 100892080/2020 zo 14. mája 2020 a rozhodnutím Daňového úradu Bratislava sp. zn. 102918022/2019 z 28. januára 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť spoločnosti Evonik Industries AG o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. júla 2020 doručená ústavná sťažnosť spoločnosti Evonik Industries AG, Rellinghauser Strasse 1 – 11,

Essen, Spolková republika Nemecko (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru rozhodnutím Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len „finančné riaditeľstvo“) sp. zn. 100892080/2020 zo 14. mája 2020 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie finančného riaditeľstva“) a rozhodnutím Daňového úradu Bratislava (ďalej len „daňový úrad/správca dane“) sp. zn. 102918022/2019 z 28. januára 2020 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie daňového úradu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľke vznikol za zdaňovacie obdobie september 2014 nadmerný odpočet, ktorý jej mal byť vrátený v zákonnej lehote, najneskôr 24. decembra 2014. Z dôvodu vykonania daňovej kontroly jej bol nadmerný odpočet správcom dane vrátený až po ukončení daňovej kontroly (30. novembra 2015). O podanom návrhu sťažovateľky na vydanie rozhodnutia o priznaní úroku z omeškania za oneskorené vrátenie nadmerného odpočtu rozhodol daňový úrad rozhodnutím z 25. augusta 2016 tak, že sťažovateľke úrok z omeškania nepriznal. O podanom odvolaní sťažovateľky rozhodlo finančné riaditeľstvo rozhodnutím z 27. októbra 2016 potvrdením rozhodnutia daňového úradu.

Sťažovateľka sa správnou žalobou domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia finančného riaditeľstva z 27. októbra 2016. Krajský súd v Bratislave jej žalobe vyhovel, rozhodnutie finančného riaditeľstva a daňového úradu zrušil a vec vrátil správcovi dane na ďalšie konanie. O kasačnej sťažnosti finančného riaditeľstva rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom sp. zn. 6 S 348/2016 z 2. júla 2018 (ďalej aj „rozsudok najvyššieho súdu“) tak, že kasačnú sťažnosť zamietol.

Následne správca dane napadnutým rozhodnutím priznal sťažovateľke úrok z omeškania za oneskorené vrátenie nadmerného odpočtu v sume 40 034,50 €.

Proti tomuto rozhodnutiu daňového úradu podala sťažovateľka v zákonnej lehote odvolanie. Finančné riaditeľstvo napadnutým rozhodnutím odvolaniu sťažovateľky nevyhovelo a potvrdilo napadnuté rozhodnutie správcu dane.

3. Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti argumentuje tým, že správca dane jej mal priznať úrok z omeškania v sume 574 335,30 €. Podľa sťažovateľky daňový úrad nerešpektoval právny názor najvyššieho súdu, ktorým je viazaný, a pri stanovení úroku z omeškania sa svojvoľne odchýlil od určenia obdobia, za ktoré úrok z omeškania patrí, ako aj od sumy úroku potvrdenej najvyšším súdom, pričom svoje rozhodnutie ani neodôvodnil. Toto nesprávne rozhodnutie správcu dane následne finančné riaditeľstvo svojím napadnutým rozhodnutím potvrdilo, čo odôvodnilo závermi zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu k aplikácii ustanovenia § 85ke zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov týkajúceho sa náhrady za zadržanie nadmerného odpočtu počas daňovej kontroly (sp. zn. Snj 36/2019 z 30. októbra 2019, pozn.).

Podľa názoru sťažovateľky správca dane a finančné riaditeľstvo pri vydaní svojich napadnutých rozhodnutí postupovali v rozpore s právnym názorom najvyššieho súdu vyjadreným v jeho rozsudku z 2. júla 2018 a nesprávne aplikovali ustanovenia zjednocujúceho stanoviska, ktoré však bolo vydané až po právoplatnosti rozsudku najvyššieho súdu. Podľa sťažovateľky *„ak je v konkrétnej veci vydané právoplatné súdne rozhodnutie, nemá správny orgán priestor pre iné konanie, ako bezvýhradné riadenie sa názorom súdu vo veci, ktorá sa týka konkrétne jeho rozhodnutia, nie iným judikátom alebo názorom Najvyššieho súdu SR, ktorý bol vydaný v inom prípade, resp. v iných prípadoch, aj keď by išlo o zjednocujúce stanovisko kolégia Najvyššieho súdu SR, navyše vydané po právoplatnosti súdneho rozsudku v danej veci“*.

Ako daňový úrad, tak aj finančné riaditeľstvo na základe uvedeného porušili ňou označené práva, vydaním napadnutých rozhodnutí porušili zákon a tieto rozhodnutia sú *„protiústavné a sú v rozpore s právom EÚ“*.

4. Sťažovateľka zároveň uviedla, že napriek tomu, že *„sťažovateľ [ka] prešiel celým odvolacím procesom a taktiež celým súdnym konaním až po právoplatný rozsudok, ktorý mu dal za pravdu, nachádza sa sťažovateľ v takmer rovnakej situácii ako pri zadržaní nadmerného odpočtu*.

Napriek existencii zákonného imperatívu, že správny orgán je povinný riadiť sa právnym názorom súdu, tento tak neurobil a opätovne rozhodol podľa svojho vlastného

uváženia, podľa vlastnej svojvôle a tentoraz v priamom rozpore s právoplatným rozhodnutím súdu a v ňom vyjadrenom názore.

Z uvedeného postupu správcu dane a FR je teda zrejmé, že dosiahnutie právoplatného súdneho rozhodnutia nie je vo vzťahu k ďalšiemu rozhodovaniu správnych orgánov účinným prostriedkom nápravy, keďže sa sťažovateľ nemôže domôcť svojho, súdnym rozhodnutím mu priznaného, práva.

Sťažovateľ sa dostáva do absurdnej situácie, kedy môže opätovne podať správnu žalobu, avšak výsledok konania o tejto opätovnej žalobe, s rovnakým predmetom konania, bude veľmi pravdepodobne viesť k rovnakému výsledku - správny orgán napriek právoplatnému rozsudku rozhodne opätovne podľa vlastného uváženia. “.

Ak by sťažovateľka podľa svojho názoru opätovne podala správnu žalobu, dostala by sa pre prípad opätovného rozsudku v tejto veci do rovnakej situácie, čo by sa v princípe mohlo opakovať donekonečna. Z tohto dôvodu zastáva názor, že pokiaľ správne orgány v danom prípade nerešpektujú právoplatný rozsudok najvyššieho súdu, vyčerpala všetky právne prostriedky nápravy a jedinou možnosťou v jej prípade je ústavná sťažnosť.

5. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd o jej ústavnej sťažnosti rozhodol nálezom o porušení jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru napadnutým rozhodnutím daňového úradu a napadnutým rozhodnutím finančného riaditeľstva, zrušil tieto napadnuté rozhodnutia a vec vrátil daňovému úradu na ďalšie konanie „v zmysle právoplatného rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6S/348/2016-71 a Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Sžfk/60/2018“, priznal jej finančné zadostučinenie v sume 10 000 €, ako aj náhradu trov konania.

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomocí na jej prerokovanie.

12. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

13. Ústavný súd konštatuje, že podanie sťažovateľky je možné kvalifikovať ako sťažnosť podľa čl. 127 ústavy v spojení s § 42 ods. 2 písm. f) a § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde, pričom sťažovateľka je v konaní zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom v zmysle § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

14. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval, preskúmal, či obsahuje všeobecné a osobitné náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde (§ 39, § 43 a § 123) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

15. Predmetom ústavnej sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie základného práva na súdnu a inú právu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru napadnutým rozhodnutím daňového úradu a napadnutým rozhodnutím finančného riaditeľstva.

III.1 K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozhodnutím daňového úradu

16. Pri posudzovaní tejto časti sťažnosti ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu

základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07, II. ÚS 523/2014, III. ÚS 514/2017). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 269/06, IV. ÚS 115/07, II. ÚS 585/2018).

17. Sťažovateľka mohla proti napadnutému rozhodnutiu daňového úradu z 28. januára 2020 podať odvolanie (čo aj využila), o ktorom bolo oprávnené a aj povinné rozhodnúť finančné riaditeľstvo. Ústavný súd konštatuje, že v okolnostiach posudzovanej veci boli naplnené ústavné podmienky pre aktiváciu princípu subsidiarity, z ktorého vychádza svojou právnou konštrukciou čl. 127 ods. 1 ústavy, keďže finančné riaditeľstvo disponovalo právomocou poskytnúť na základe odvolania ochranu sťažovateľkou označených práv v rámci odvolacieho konania.

18. Právomoc finančného riaditeľstva v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodnúť o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti napadnutému rozhodnutiu daňového úradu. Ústavný súd preto túto časť ústavnej sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozhodnutím finančného riaditeľstva

19. Ústavný súd nie je súčasťou všeobecných súdov a pojmovým znakom ústavnej sťažnosti je jej subsidiarita, lebo nepredstavuje klasický riadny ani mimoriadny opravný prostriedok proti rozhodnutiam označených všeobecných súdov. Ide o prostriedok výhradne

určený pre prípad, keď sa sťažovateľ domnieva, že v predchádzajúcom konaní boli porušené nie (iba) jeho práva zaručené bežnými zákonmi, ale len ústavne zaručené základné práva. Preto je celkom legitímne a logické, že ústavná sťažnosť môže byť podaná až po vyčerpaní všetkých ostatných právnych prostriedkov určených na ochranu sťažovateľových práv, t. j. musí nastať situácia, keď sa ochrany práv už nemožno domáhať iným zákonným spôsobom.

20. Ústavná sťažnosť teda nie je právnym prostriedkom slúžiacim na zjednodušenie alebo obídenie osobitne stanoveného postupu, tak ako to posudzuje sťažovateľka v tejto sťažnosti.

21. Pokiaľ právny predpis – v danom prípade zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov – stanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci – tu správny súd a kasačný súd – bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu subsidiarity, pokiaľ by iný orgán – tu ústavný súd – o týchto právach rozhodoval bez toho, že by bola daná možnosť príslušnému orgánu – krajskému súdu a najvyššiemu súdu – na realizáciu jeho právomoci. Všetky tieto hľadiská je preto potrebné reflektovať pri aplikácii a interpretácii príslušných inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a právomoci ústavného súdu na jej prijatie a meritórne posúdenie.

22. Z § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ústavná sťažnosť môže zásadne smerovať len proti rozhodnutiam „konečným“, t. j. rozhodnutiam o poslednom procesnom prostriedku, ktorý zákon poskytuje na ochranu práva; tu ide o rozhodnutie, ktorým sa konanie pred správnym súdom končí, a tým je rozhodnutie najvyššieho súdu o kasačnej sťažnosti proti právoplatnému rozsudku krajského súdu.

23. Nevyžitie zákonnej možnosti sťažovateľky podať správnu žalobu na krajskom súde (aj opakovane, keďže správca dane opätovne rozhodoval v ďalšom konaní, pozn.) a následne v prípade potreby podať kasačnú sťažnosť, nemožno preto nahradzovať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Túto možnosť sťažovateľka v tomto prípade mala, sama v ústavnej sťažnosti pripustila, že nevyužila možnosť domáhať sa ochrany svojich práv prostredníctvom opätovnej správnej žaloby a kasačnej sťažnosti.

24. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby účastník konania domáhajúci sa ochrany svojich základných práv sám rozhodol o tom, či sa jej bude domáhať v konaní pred všeobecnými súdmi alebo ústavným súdom. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy a zo zákona o ústavnom súde zjavne vyplýva, že pred podaním sťažnosti ústavnému súdu musí účastník konania vyčerpať všetky riadne (i mimoriadne) opravné prostriedky, resp. iné prostriedky nápravy, ktoré sú mu dostupné v konaní pred všeobecnými súdmi.

25. V slobodnej spoločnosti je predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva hájili a starali sa o ne (*vigilantibus iura*). Ten, kto sa stavia k ochrane svojich práv s neospravedliteľnou ľahostajnosťou alebo nevedomosťou, nemôže s úspechom požadovať ochranu týchto svojich práv ihneď na ústavnom súde, tak ako to urobila v tomto konaní sťažovateľka prostredníctvom osoby práva znalej – advokáta, u ktorého platí notorieta, že pozná platné právo.

26. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa ústavný súd podanou ústavnou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ju v tejto časti odmietol ako neprípustnú.

27. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľky bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími jej požiadavkami uvedenými v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. októbra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu